

Nisan 2022

## RUSYA'NIN UKRAYNA'YI İŞGALİNİN ESG YATIRIMLARINA ETKİSİ

*(The Impact of Russia's Invasion of Ukraine on ESG Investments)*

*(Bu makale 18 Nisan 2022 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)*

İklim krizi ve sosyal eşitsizlik gibi sorunlar, bireyleri yaşanabilir bir dünyaya sahip olmak için harekete geçmeye sevk etmenin yanı sıra, şirketlerin de parçası oldukları toplumu iyileştirmek için sorumluluk almalarını sağlıyor. Bu doğrultuda şirketler uzun vadeli sonuçlar elde etmek üzere sorumluluk alıp, yalnızca maddi hedeflerle faaliyetlerini sürdürerek kısa vadede yüksek kazanç elde etme amacını geri plana atarak, topluma ve dünyaya nasıl katkı sağlayabileceklerini değerlendirmeye başladılar. Artık çoğu şirket, ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konusunda sorumluluklarını yerine getirdiğini gösteren raporlar hazırlayıp yayımlayarak bu konuda attığı adımları şeffaflıkla ortaya koyuyor. Yatırımcılar tarafından baktığımızda ise sürdürülebilirlik hedefiyle hareket eden "sorumlu yatırımcılar" bu şirketlere yatırım yapmayı tercih ediyor.

Sorumlu yatırımcılar, 2006 yılında yayımlanan Sorumlu Yatırım İlkeleri'ni imzalayan; çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (*environmental, social, governance* – "ESG") kriterlerini yatırım analizlerinde ve karar alma süreçlerinde dikkate alan; yatırım piyasasında bu ilkelerin kabul edilmesini ve uygulanmasını teşvik eden yatırımcılar anlamına geliyor. ESG kriterlerinden çevresel kriter, çevre kirliliğinin önlenmesi, emisyonun azaltılması, iklim krizinin önlenmesi gibi etkenleri ifade ederken; sosyal kriter, iş hayatında çeşitliliğin sağlanması, çalışan hakları ve çalışma koşulları, tüketici haklarına verilen önem gibi etkenleri; kurumsal yönetim kriteri ise iş etiği, yönetim yapısı, çalışan ilişkileri, kurumsal risk yönetimi, maaş ve tazminatların şirket içerisinde yönetici ve çalışanlara eşit ve uygun oranda dağıtılması gibi, şirket yönetimine ilişkin etkenleri ifade ediyor. Sorumlu yatırımcıların bu ESG kriterlerini göz önünde bulundurarak yaptıkları yatırımlara ESG yatırımları deniyor.

Dünyada etkileri hızla artan küresel ısınma sebebiyle, yakın zamana kadar çoğu ESG yatırımının odağında karbon emisyonunun önlenmesine dair çalışmalar yer alıyordu. Ne var ki, geçtiğimiz şubat ayında Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesiyle başlayan süreçte ESG yatırımları temelden sorgulanmaya başladı. Bloomberg tarafından derlenen verilere göre, işgalden önce ESG kriterlerini yatırım süreçlerine dahil eden fonların Rus malvarlıklarına yaptıkları yatırımın değeri en az 8,3 milyar dolardı.

Savaşın etkileri kendini gösterdikçe ESG kriterlerinin, yoğun insan hakları ihlalleri barındıran, ülkelerarası bir savaş çıkması ve olası jeopolitik olaylar gibi ihtimaller göz önünde bulundurularak belirlenmediği gün yüzüne çıktı. Sorumlu yatırımcılar yatırım kararlarında, ESG kriterlerini yalnızca yüzeysel olarak değerlendirmemeleri, yatırım yapılacak sektörleri ve ülkeleri de etraflıca değerlendirmeleri gerektiğinin farkına vardılar.

# KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Ukrayna'nın Rusya'ya karşı savunma için ihtiyacı olan silahların sağlanması silah üreticilerine, petrol ve doğalgaza ilişkin riskler ise enerji sektöründe faaliyet gösteren şirketlere olan ihtiyacı artırdı. Savaşa kadar, savunma sanayi ESG yatırımcılarının etik değerlendirmelerine bağlı olarak yatırımlarının dışında bıraktıkları bir sektördü. Savaşla beraber birçok ülke savunma güçlerini kuvvetlendirmek için çalışmalara başlarken, savaş öncesi tahayyül dahi edilemeyen savunma sanayi - sorumlu yatırımcı iş birliği de artık mümkün görülmeye başladı. Birçok ESG fonu bu doğrultuda, nükleer silah üreticileri ile uluslararası anlaşmaları ihlal eden silah üreticileri ve satıcılarını hariç tutarak, savaşla beraber gelen güvenlik ihtiyacı sebebiyle savunma sanayi şirketleri ve silah üreticilerine yatırım yapmayı değerlendirmeye başladı. Enerji sektöründe ise ülkeler fosil yakıtlara olan bağımlılığının azaltılması için çalışmalara başladı. Petrol ve doğalgaz krizi ile yakıt fiyatlarındaki yüksek artış sebebiyle, yenilenebilir enerji sektörüne ilgide çok yüksek artış olması ve sektörün sorumlu yatırımcıların odağı haline gelmesi bekleniyor.

Bugünlerde "şirketler göçü" diye anılan, Rusya'da faaliyet gösteren şirketler veya yatırımcıların Rusya'daki ortaklık ve yatırımlarını sona erdirmeye ve gelecekte Rusya'yı tüm yatırımlarının dışında tutma kararlarının, bölge odaklı bir ayrımcılık oluşturduğu ve etik olmadığı tartışması bir yana, uygulanan yaptırımlar sebebiyle çoğu şirket için Rusya'da faaliyet göstermeye devam etmek imkânsız hale geldi. Diğer yandan, insan hakları ihlallerinde bulunan bir ülkede yatırım yapmanın yol açabileceği itibar kaybı da yatırımcılar tarafından değerlendiriliyor.

Yaşanan kriz, ESG yatırımı kavramının ve içeriğinin yeniden ele alınmasına sebep oldu. Bu durum, sorumlu yatırımcıların ESG yatırımlarını gelecekte nasıl yönlendireceklerini düşünmeleri ve risk yönetim mekanizmalarını yeniden şekillendirmeleri için vesile oldu. Bu doğrultuda, ilerleyen zamanlarda ESG kriterlerinin çerçevelerinin yeniden belirlenmesi gerekecek gibi gözüküyor.

## İLETİŞİM



Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

[ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr](mailto:ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr)